

Hallituksen esitys jätelain muuttamisesta (HE 103/2024 vp)

Hallintovaliokunta 8.10.2024

Jussi Kauppila, ympäristöministeriö

Pääasiallinen sisältö

1. Rajataan hallitusohjelman mukaisesti kunnan vastuuta yhdyskuntajätehuollossa siten, että kunta vastaisi jatkossa pääasiassa kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvän jätteen jätehuollosta.
2. Säädetään TUKES asetuksen (EU) 2023/1542 (*akkuasetus*) mukaiseksi akkujen ja paristojen markkinavalvontaviranomaiseksi.
 - Laki voimaan 1.1.2025.
 - Siirtymäsäännös: uutta jätehuollon vastuurajausta sovellettaisiin 1.1.2026 alkaen, kuitenkin niin, että jätteen haltija voisi lain voimaantultua (1.1.2025) irtisanoa kunnan jätehuollon päättymään 6 kk:n kuluttua irtisanomisesta.

Tavoitteet (kunnan vastuun rajaaminen)

- Tarkentaa ja selkeyttää kunnan ja jätteen haltijan välistä vastuunjakoa erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikoissa (sote-toimipaikat) ja laitosasumisessa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestämisen osalta.
 - Nykytila: epäselvyys kunnan ja jätteen haltijan välisestä vastuunjaosta koskee etenkin niitä yksityisten sote-palveluntuottajien toimipaikkoja, joihin sisältyy asumista ja syntyy asumisen jätettä
- Parantaa sote-palveluntuottajien ja laitosasumista järjestävien yksiköiden mahdollisuuksia järjestää omien jätteidensä jätehuolto yhtenä kokonaisuutena.
 - Nykytila: sote-toimipaikassa syntyvän jätteen jätehuollon järjestämisvelvollisuus jakautuu kunnan (asumisessa syntyvä jäte) ja jätteen haltijan (muu kuin asumisessa syntyvä jäte) välillä
- Rajata kunnan vastuuta ja samalla avata yhdyskuntajätehuoltoa nykyistä enemmän jäteyritysten väliselle kilpailulle.
 - Nykytila: kunnan järjestämisvastuulla noin 60 % yhdyskuntajätteestä (joka muodostaa n. 3-4 % kaikesta syntyvästä jätteestä).

Ehdotus: kunnan vastuun rajaaminen

Voimassa oleva 32.1 § 1 kohta

”vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien kotitalouden pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte”

HE ehdotus 32.1 § 1 kohta

”kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvä jäte, mukaan lukien pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte, ei kuitenkaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön toimipaikassa eikä vankilassa, puolustusvoimien majoituskasarmissa, vastaanottokeskuksessa tai muussa vastaavassa laitosasumisessa syntyvä jäte”

Vastuu jätehuollosta siirtyy kunnalta jätteen haltijalle

- Jätteen haltijalla tarkoitetaan ”jätteen tuottajaa, kiinteistön haltijaa tai muuta, jonka hallussa jäte on” (JL 6 § 1 mom. 11 kohta)
 - tässä tapauksessa sote-palveluita tuottavat yritykset ja yhteisöt (hyvinvointialueet, kolmas sektori)
 - HUOM! Helsingin kaupunki muodostaa poikkeuksen, koska se järjestää edelleen sote-palveluita; kyse on JL 32 § 1 mom. 2 kohdan tarkoittamasta kunnan hallinto- ja palvelutoiminnasta, jonka jätehuollon järjestämisestä vastaa kunta.

Vastuurajaus jää osin tulkinnanvaraiseksi

- Täysin selvää ja riidatonta vastuurajausta ei ole mahdollista säätää; lain perusteluissa on esimerkinomaisesti lueteltu erilaisia tilanteita.
- Jätteen haltijan vastuulla on niiden toimipaikkojen jätehuolto, joissa ammattimainen sote-palveluntuottaja (muu kuin kunta) tarjoaa asumispalvelun lisäksi sote-palveluita ja tarvittaessa muita asumisen oheispalveluita (esimerkiksi iäkkäiden ja vammaisten palveluasuminen, yhteisöllinen asuminen, päihdekuntoutujien laitospalvelut).
- Jos asukas hankkinut asunnon erikseen vapailta markkinoilta, kunta vastaa jätehuollosta, vaikka asukas vastaanottaisi asunnossa sote-palvelua.
- Kiinteistön jätehuollon kokonaisuuden huomioon ottaminen:
 - sote-yrityksen vuokraaman toimitilan jätehuolto kunnan vastuulla, jossa samalla kiinteistöllä muut huoneistot kunnan vastuulla
 - vastaavasti tuetun laitosasumisen yksikössä oleva itsenäistymiseen tähtäävien asuntojen jätehuolto jätteen haltijan vastuulla, vaikka sote-palvelua ei ko. asunnossa tuoteta

JL 32.1 § 3 kohdan tarkentava muutos

Voimassa oleva laki

3) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa;

HE ehdotus

3) liikehuoneistoissa syntyvä jäte, jonka keräämisestä kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa liikehuoneiston haltija kiinteistön haltija ovat sopineet;

Pääasialliset vaikutukset

- Yhdyskuntajätehuollon toimintaympäristö yleisesti:
 - vastuunjaon jatkuvat muutokset ylläpitävät epäluottamusta julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä ja vaikeuttavat jätehuollon pitkäjänteistä kehittämistä
 - sekä vaikeuttavat lainsäädännön vaikuttavuuden ja vaikutusten arviointia.
- Tällä hallituksen esityksellä
 - Siirretään noin **1 %** yhdyskuntajätteestä kunnan vastuulta jätteen haltijan vastuulle
 - Osa em. jätteestä voi kuitenkin palautua kunnan vastuulle JL 33 §:n mukaisen kunnan toissijaisen vastuun muodossa, jos markkinaehtoista jätehuoltopalvelua ei ole saatavilla
- Ei suoria ympäristövaikutuksia, eikä vaikutuksia yritysten väliseen kilpailuun

Vaikutusten kohde	Hyödyt	Haitat
Sote-alan yritykset (n. 600 kpl)	Voivat jatkossa hankkia toimipaikan jätehuollon yhtenä kokonaisuutena. Yksinkertaistaa mm. jätehuollon seurantaa.	Osa pienemmistä yrityksistä haluaisi jatkaa kunnan jätehuollon piirissä.
Jätehuoltoyritykset (yhdyskuntajätehuollossa n. 200-300 kpl)	Vähän nykyistä paremmat mahdollisuudet tarjota palveluja suoraan jätteen haltijayrityksille (1 %)	Ei haittoja
Kunnat	Vastuunjaon selkeytyminen	Hallinnollinen taakka jätehuollon irtisanomisilmoituksista vuonna 2025. Laskee jätemaksutuloja, mutta ei välttämättä kustannuksia.
Kuntien jätelaitokset 35 kpl	Vastuunjaon selkeytyminen	Poistuvat sote-toimipaikat irrotettava kuljetusurakoista. Mahdollinen liikevaihdon lasku
Hyvinvointialueet	Vastuunajon selkeytyminen helpottaa jätehuollon kilpailutuksia	Syrjäseuduilla voi olla vaikea löytää markkinaehtoista jätehuoltopalvelua
Kotitaloudet/kansalaiset	Ei hyötyjä	Mahdollisesti nykyistä heikommat erilliskeräyspalvelut sote-toimipaikan asukkaille

Tarkastellut vaihtoehdot kunnan vastuun rajaamiselle

1. Kunnan vastuun ja jätteen haltijan vastuun välisen rajan määrittäminen sote-toimipaikassa tarjottavan hoidon tai hoivan määrän perusteella.
 - Ei voida pitää riittävän selkeänä, eikä mahdollistaisi sote-toimipaikoille jätehuollon järjestämistä yhtenä kokonaisuutena.
2. Osittainen valinnanvapaus sote-toimipaikoille esimerkiksi niin, että muut kuin ympärivuorokautisen palveluasumisen toimipaikat jäisivät kunnan vastuulle, mutta ne saisivat halutessaan irtisanoa kunnan jätehuollon ja järjestää sen itse.
 - Epäselvä ja lisää hallinnollista taakkaa merkittävästi suhteessa saavutettavaan joustavuusetuun.

Akkuasetuksen viranomaistehtävät

- TUKESilla jo vastaavia markkinavalvontaviranomaisen tehtäviä
- Tukesin oma arvio tarvittavista uusista resursseista, joita vaiheittain lisääntyvät akkuasetuksen velvoitteiden valvontatehtävät edellyttävät
 - Vuonna 2024: henkilöstökulut 2 htv + kulutusmenot (testaus yms.) 50 t
 - Vuonna 2025: 4 htv + kulutusmenot 200 t
 - Vuonna 2026: 6 htv + kulutusmenot 200 t
- Ei esitetä rahoitusta. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman johdosta tehtävien rahoitustarpeet tulee ratkaista toimintaa tehostamalla.

Kiitos!

jussi.kauppila@gov.fi

+358 295 250 085

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment